

UNICA 96

ALMELO - HOLLAND

door Ton Schütz

VRIJDAG 16 AUGUSTUS

Voor de vijfde keer neem ik deel aan het Unica-festival en dat nog wel op eigen bodem. Mijn eerste lustrum. Voor het Theaterhotel wapperen 26 vlaggen - beschikbaar gesteld door de gemeente - vrolijk in de wind. De congresbescheiden zorgen meteen voor een prettige verrassing. Ik neem een heel efficiënte tas in ontvangst waarin allerlei informatie, een paraplu met Unica-opdruk en het meest efficiënte en prachtig uitgevoerde programma dat ik ooit bij de Unica heb gezien. Ook een lijst waarop bijna vierhonderd deelnemers uit 23 landen. Het verrast en verheugt mij zo'n 125 landgenoten op de lijst te zien. Een mooi begin met toch een dompertje. Het blijkt dat er van die ruim 125 op de lijst er maar 27 congresganger zijn. Jammer. Unica-festival voor de deur en deze kans missen! Inmiddels is het tegen zessen en de zaal begint vol te lopen. Ik ben zeer benieuwd naar de opening, want ik weet dat voor het eerst in de geschiedenis van de Unica, er zonder tolk zal worden gewerkt, althans bij de opening. Piet van Eerden, de President Comité UNICA 96, zal in onze eigen taal de openingspeech houden. Arie de Jong heeft voor een computersysteem gezorgd dat de tekst in drie talen, rollend op een groot filmdoek projecteert. Dat blijkt een schot in de roos, gehoord het open doekje uit de zaal. Het volgende open doekje is voor de mededeling dat Lieven Debrauwer (26) in de jury zit en nog wel als voorzitter! Ook dit is een unicum voor de Unica. Een idee van Arie de Jong en Piet van Eerden? In ieder geval een prima initiatief! De jeugd heeft de toekomst!

Dan is het woord aan de burgemeester van Almelo, de heer van Roekel. Hij is er trots op het Unica-festival binnen haar poorten te hebben; het grootste festival ooit in de geschiedenis van Almelo. We genieten van een wervelende show uit de Westside Story en een imitator met een unieke presentatie. En als ik dan nog vermeld dat het licht, geluid, projectie en effecten worden verzorgd door de bekende mannen van NH'63, met prima ondersteuning van Jo Wetzelaar, dan weet u dat het in goede handen is. Binnen het uur staan we met het welkomstrankje in de hand en schuiven aan, aan (Toon Hermans) het openingsbanket.

ZATERDAG:

21 UUR PROJECTIE

Om negen uur start de projectie. We gaan kijken naar 130 films uit 36 landen: 116 op video waarvan 50 S-VHS, 53 VHS en 8 U-MATIC. en 14 op film: 5 16mm en 9 S8.

Het is de gewoonte dat het organiserend land opent dus... Nederland kan meteen aan de bak met de films: **EERSTE HULP, VOOR ALTIJD SAMEN, PRETTIG WEEKEND, TIJD-SPIEGEL** en **WIJ ZIJN ER OOK NOG**.

Slowakije heeft vijf films waarvan de animatiefilm **THE STORY OF AN APPLE, A CLAY AND A SOUL** erg opvalt. Het eeuwenoud scheppingsverhaal in een nieuw jasje. Een fantastische klei-animatie, waarbij de maker zelfs een stukje drama weet over te brengen.

Noorwegen valt op met twee films **JOURNEY No 3** en **MORENDO**, een film in de klasse jeunesse, de jeugdklasse dus. Een oude saxofonist zet, met bibberende handen, een 78 toerenplaat op. We horen een wat trieste solo. De man verlaat in het donker zijn huis en loopt naar een café waar hij door het raam gluurt. Hij ziet een jonge saxofonist die de sterretjes van de hemel speelt. Ziet hij zijn eigen jeugd? De film munt uit door de sfeervolle verlichting en artistieke cameravoering. Heel ontroerend.

Dan volgt **Estland** met vijf films die bij onze club niet verder zouden komen dan een vermelding.

We treffen het slecht want we hebben net een journalist van het dagblad Trouw in de zaal die heel bedenkelijk kijkt. Hem is immers verteld dat in Almelo de beste amateurfilms van de wereld draaien. Ik tracht hem uit te leggen dat het in die landen er anders aan toe gaat met vermoedelijk niet eens een voorselectie. Eigenlijk zou hij vertrekken, maar ik kan hem gelukkig bewegen het Zweedse blok af te wachten en als het even kan Spanje. Twee landen waarvan we uit ervaring weten, dat die altijd hoog scoren.

Gelukkig opent **Zweden** met een dijk van 'n film - **THE CAKE-PARTY** - die wel eens goed voor **GOUD** zou kunnen zijn. Ook de laatste film **DOG WALK** maakt indruk en Spanje sluit de avond met natuurlijk een speelfilm. Ook weer heel mooi maar toch niet van een klasse die we van dat land gewend zijn.

DISCUSSIE.

Meteen na de projectie van de laatste film is er een discussie waar de films van de dag worden besproken. Er is een Engels-Frans- Nederlands- en Duitstalige groep. Ik kies voor de laatste, grootste groep. Ik ben erg benieuwd wat de Duitsers van 'onze' films vinden. Vorig jaar vonden ze het nl. niet eens de moeite waard om iets te zeggen over de toenmalige inzending. Nou dat werd een Wiedergutmachung! Alle films worden héél positief besproken. Het is eigenlijk geen discussie, maar het uitdelen van complimenten.

Vooral over **PRETTIG WEEKEND** van Theo Terwiel is men zeer te spreken 'Dat de maker met een eenvoudig thema de kijker zo kan treffen, vind ik bijzonder knap', en weer een ander besluit met: 'Alle Nederlandse films muntten uit in zo'n sterke beeldspraak, die ik nog niet (maar het is pas de eerste draaidag (Tsz.), bij andere films heb aangetroffen. Ich gratuliere!'

De film van de dag: THE CAKE PARTY

ZONDAG

TSJECHIË heeft twee ijzersterke films in het blok waarvan de film **ZPOVED (DE BIECHT)** een fantastische indruk maakt. De film gaat over een (beetje aso echtpaar) dat op de benedenverdieping van een huis woont. De man ligt de hele dag voor de tv, getooid in een afgezakte broek, waaruit een dikke, blote bierbuik puilt. De bretels bengelen slap naar beneden. In de hand een fles bier en aan een bandje om de pols hangt (om vooral maar niet te hoeven zoeken) een flessenopener. Zijn grote hobby is het turven van dodelijke slachtoffers in het journaal. Dat blijkt er heel wat te zijn en hij steekt zijn genoegen daarover niet onder stoelen of banken.

Op de bovenverdieping ligt een stervende man die aan een priester zijn voorbije leven toevertrouwt. Dit alles, in een parallel-montage, wat enorme schokeffecten teweeg brengt. Als de

man gestorven is komt het echtbaar naar boven om de laatste eer te bewijzen. De onverschillige en onbeschofte houding van de buurman, die de zoon van de overledene blijkt te zijn, is zò gênant dat het bijna op de lachspieren werkt.

Aan het eind van de film verlaat de kapelaan het huis. Wanneer hij uit het zicht van de familie is blijft hij even staan om oordopjes uit zijn oren te halen. FIN! Wie is de èchte aaso?

En als we later horen dat deze film is gemaakt door een groep jongeren (JEUNESSE), dan valt de mond open van verbazing en bewondering. Saillant detail; de maker denkt erover om naar de filmacademie te gaan. Weer een grap?

ITALIË

Ook Italië heeft twee prachtige films waaronder een professionele reisfilm over een dag uit het leven van Bedouïnen. De zeven films van **KROATIË** slaan we gewoon over.

Hetzelfde lot ondergaat **ARGENTINIË** met uitzondering van de film **ALS IK EEN GROTE MAN BEN**. Ook de vijf films van **POLEN** imponeren nauwelijks. Gelukkig sluit **BELGIË** de dag met de ontroerende film **DE BALLON** van Werner Van Branteghem. Misschien een beetje sentimenteel, maar alaaï zonne! Een mooi einde van een warme dag.

De film van de dag: ZPOVED

MAANDAG

Met de zon aan een strakblauwe hemel, met een temperatuur oplopend naar 28 graden, beginnen 300 Unicagangers aan een onvergetelijke touristische trip. Via Staphorst, waar de was vrolijk wapperend aan de lijn hangt - het is maandagochtend - en zelfs vrouwen (gehuurd?) in klederdracht te bewonderen zijn, rijden we naar Giethoorn. In bus zes is Ria (van Cees van der Veer) onze reisleidster en zij geeft een zeer gedegen uitleg over de streek. Voor we het weten zijn we in Giethoorn. Het tochtje met de punter is, natuurlijk met dit weer, een hoogtepunt. Vooral voor de buitenlandse gasten.

Dan doen we Urk, harinkje happen en door naar Lelystad. Hèt klapstuk is het bezoek aan de Batavia. Een schot in de roos! Iedereen is vol lof over wat daar gepresteerd is en nog steeds wordt. We treffen het met de gedreven gids, Geert Visser, die met veel humor en kennis ons een ruime uitleg geeft over de herbouw van de Batavia. Vol fantastische indrukken gaan we naar de feestzaal met een gezellig diner voor twee, pardon voor 300!

Lieven Debrauwer geeft weer een pracht stuk cabaret ten beste. En dan is er nòg een belangrijk moment: Max Hänslï reikt de **Gouden Medaille van de Unica** uit aan (een duidelijk ontroerde) **Dries Hendriks**. Dit voor zijn vele verdiensten ter bevordering van de amateur-filmerij. De, nu 75-jarige Dries, (de filmvader van Arie de Jong) werd op zijn 25e jaar lid van de Groningse Smalfilm-Vereniging waarvan hij nu 51 jaar lid is en jarenlang secretaris en voorzitter was en nòg steeds lid is. Ook was hij bestuurslid bij de NOVA. Sinds 1983 woont hij met zijn vrouw Aafke in Italië maar hij heeft nog steeds contact met de club en bezoekt jaarlijks het Unica-festival. Een mooi besluit van de meer dan geslaagde dag!

DINSDAG

IRAN opent met zes films waarvan de eerste vijf ècht niet acceptabel zijn. De laatste film is echter een schot in de roos. De film **TEACHER'S DAY** gaat over een jongetje dat een bloemetje wil kopen voor zijn juf. Zijn moeder wil hem geen geld geven. Het jochie rent boos weg. Moeder roept hem terug en geeft hem wat kleingeld.

Voor het kleine bedrag kan hij geen cadeautje vinden. Dan ontmoet hij een klasgenootje dat een plant heeft voor de juf. Dat brengt hem op een idee. Hij rent terug naar huis maar de deur is op slot. Hij klimt over de muur en 'jat' de mooiste plant. Bij het terugklimmen over de muur wordt hij betrapt door een oude man, die denkt dat hij een dief is. Een passerende jonge man schiet de jongen te hulp. De oude man volhardt dat het joch een dief is. Waarom klimt hij anders over een muur? Dan komen de burens te hulp. Maar de oude man slaat het joch. De

politie komt eraan te pas en arresteert de oude man. Het jongetje rent naar school en kan nog net op tijd de bloemen aan zijn juf overhandigen. Een simpel verhaal? Misschien, maar het spel van het joch is van een onwerkelijke klasse. De èchte tranen stromen over de wangen en zijn mimiek is grandioos. Dat wordt vast een medaille en van mij mag het goud zijn!

OOSTENRIJK heeft een heel aparte film **AUSSTELLUNG**. De films van **ZUID AFRIKA** zijn van een kwaliteit dat niet op de Unica thuis hoort. Dat geldt helaas ook voor **FINLAND**, **UBEKISTAN** en **LITOUWEN**.

ZWITSERLAND heeft vijf films van uitstekende kwaliteit. Vooral **THE BICYCLE** en **KILOMETER 11** springen eruit. Zij redden een trieste dag!

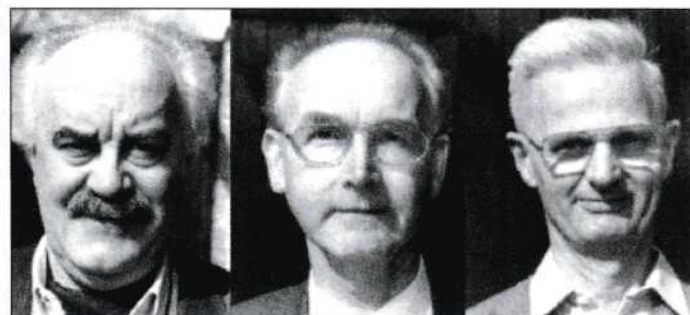
Film van de dag: TEACHER'S DAY

WOENSDAG

Met de eerste film van het blok van de **DE VER.STATEN**, hèt land van de film, wordt meteen flink uitgepakt met een dijk van een productie **BAGEL AND LOX**. De mannelijke hoofdrol wordt gespeeld door 'n Jack Nicholson-achtig type. Ook de vrouwelijke hoofdrol is van hetzelfde kaliber evenals de bijrol van de broodjesverkoper. In één klap nestelt deze film zich aan de kop van het klassement. Voor mij is het dè film van het festival. Het is ook de enige film waarover in de wandelgangen lang wordt nagekaart! Het zal voor de concurrentie verdraaid moeilijk worden om deze productie van de top te verdringen.

Verdraaid - het zou wel eens kunnen lukken! De **DUITSE** inzending (**JEUNESSE**) deelt een paar flinke film-klappen uit met een formidabele animatiefilm, waarin bureaulampen tot leven worden gebracht. Tientallen gags rollen over het doek en de zaal ligt in een deuk. Zijn we nauwelijks bekomen van de humor uit **DIE SCHEINHEILIGEN**, worden we getrakteerd op een nieuwe slapstick met de titel **HANDY**. Een film over het te pas en te onpas gebruik van de draagbare telefoon. Nauwelijks op papier uit te leggen maar wèl een topper!

LETLAND moeten we helaas overslaan en we gaan gauw door naar **YUGOSLAVIË** met een leuke film over de fiets. Als hekenschluiser is, voor de projectie van deze dag, **HONGARIJE** aan de beurt. **THE DONKEY AND THE TRUSH** is een mooie tekenfilm zonder geluid en **THE BURNING PEAR**, een abstracte film die boeit, maar helaas moeilijk te begrijpen is.

Drie van de bestuursleden Unica '96

WORLD MINUTE MOVIE CUP

Het is grappig hoe deze wedstrijd leeft bij de Unica. Vorig jaar gingen er stemmen op om er mee te stoppen omdat toen de kwaliteit erbarmelijk was. Wat een geluk dat dat niet gebeurd is. Nu zijn er 25 inzendingen, waarvan tien met een zeer hoge kwaliteit. Vooral ook onze Nederlandse inzending **SPOT**, gemaakt door Mat Gerritsen en Mc. William, is een knappe (TV-SPOT) en ik geloof dat dáár het probleem ligt. Het is een film in het kader van: **JE BENT EEN RUND ALS JE MET VUURWERK STUNT!** Een harde inhoud. In het spotje steekt een man een sigaret op. Na zijn eerste trekje wordt er een revolver tegen zijn slaap gedrukt. Dan zie je de man, met een blinddoek om, op de grond zitten. Er klinkt een schot en de roker zakt langzaam weg. In het laatste shot zien we een tekst die luidt: **THERE MUST BE A BETTER WAY TO STOP SMOKING!** Echt een heel mooie com-

mercial maar, alleen grappen scoren! De eerste ronde is Nederland - België die ruim door Nederland wordt gewonnen. We hebben dan alle spotjes al gezien en weten dat Italië een heel grote kans maakt - en laat uitgerekend Nederland, in de tweede ronde Italië als tegenstander hebben. U begrijpt het... Italië wint met een overweldigend aantal stemmen en verslaat in de finale Polen en wint daarmee de **CUP**. Het onderwerp van Italië: het laffe uit de auto zetten van een hond en die vastgebonden aan een boom achterlaten. De auto rijdt weg en het beestje kijkt heel zielig de wagen na. Dan horen we een klap en begrijpen dat de auto tegen een boom is geknald. We zien de hond weer, waar vlak voor zijn neus, een autowiel komt langsrollen. Eigen schuld dikke bult! Een fantastische avond zit erop!
Film van de dag: BAGEL AND LOX

DONDERDAG

FRANKRIJK schudt de zaal meteen klaarwakker met de productie **GENETIKOS**. De tweede film over het scheppingsverhaal maar dan wel in een eigen fantastische benadering.

Dit is nu het soort film waarvoor we naar de Unica gaan. Je zit ademloos en verbaasd te kijken naar wat een amateur maken kan. Dat dit maar een enkeling gegeven is, weet je aan het eind van dit sprookjesachtig scheppingsverhaal.

Het wordt dringen aan de top, maar dat het **GOUD** gaat worden, dat kan niet missen. (De film zal later niet eens een nominatie krijgen!). **HISTOIRE SANS FAIME**, een poppenanimatie gemaakt (onder begeleiding) door kinderen van 10 tot 15 jaar. In een keuken wordt fruit, vruchten en groenten tot leven gebracht. De chef-kok zwaait de dirigentstok in de vorm van een pollepel. Uit de zaal klinkt verbazing en gulle lach. Een kanjer!

LE CRIME DE L'INNOCENCE is een gedanste 'musical' waarin Joodse meisjes de angst uitbeelden om te worden opgepakt en naar een concentratiekamp te worden gevoerd. Ik betrap er mezelf op dat ik eigenlijk naar iets 'moois' zit te kijken wat eigenlijk een drama is! Klasse! Frankrijk. Het laatste blok van vandaag is van **MACEDONIË**. Alleen de film **THE BRIDGE** maakt indruk. 'Kan ik mee leven', is het commentaar van ons aller Jan van Weezenberg. Ik ben het er mee eens.

Film van de dag: GENETIKOS

EXCURSIE

De weergoden zijn wéér lief voor de Unica. Hoogtepunt is een tochtje met de stoomtrein (pilsje in de hand), van Boekelo naar Haaksbergen, waar in een sfeervolle zaal, het diner wordt gebruikt. Een mooie gelegenheid voor de Unica-President, Max Hänslí, alvast een dankwoord te richten aan al die mensen achter de schermen van de meer dan voortreffelijk organisatie. Dan wordt de Secr. Generaal **Arie de Jong** in het zonnetje gezet. Max: 'Dames en heren. Toen Arie zijn functie als secretaris startte in het bestuur van de Unica, trad meteen het elektronische tijdperk in. We hebben de resultaten gezien en die zijn fantastisch!'

Ik zie Arie zitten. Hij probeert weg te kruipen want hij voelt dat er een applaus zit aan te komen. Maar het probleem is: hij heeft een sigaartje in de mond, zijn colbertje uit en nóg erger... de stropdas los, maar juist op het moment dat het applaus losbarst, zit z'n jasje goed, zit z'n dasje goed (Toon Hermans) en kan hij gekleed, glunderend de ovatie in ontvangst nemen.

VRIJDAG

BULGARIË is de hekklesluiser en doet dat heel goed met de film **DEATH FOREST STORY**.

Film van de dag: DEATH FOREST STORY.

De projectie zit erop en het volgende spannende moment is morgen, wanneer de lijsten met de nominaties worden uitgedeeld. Welke films heeft de almachtige jury op de lijst gezet? Maar eerst gaan we nog naar de receptie in het stadhuis moed indrinken. En dat dat nodig is, zal gauw blijken.

ZATERDAG

Wanneer we de volgende ochtend de lijst met nominaties in ontvangst nemen is het behoorlijk schrikken. Evenals vorig jaar, is er voor Nederland slechts één nominatie. Het is voor **WE ZIJN ER OOK NOG** van Kees Tervoort & Cees v.d.Veer. Er is echter één verschil: de film krijgt **BRONS**. (Vorig jaar vielen we helemaal buiten de prijzen). Trouwens het slechte presteren (volgens de jury) zal voor ons land nog een staartje hebben. Door een nieuw systeem, het voert te ver dit allemaal uit te leggen - krijgt Nederland volgend jaar maar 65 minuten projectietijd i.p.v. de 75 minuten die we nu hadden. Dat betekent dat we in één keer op het niveau staan van b.v. de Baltische landen. Dat heeft met bonussen te maken. Ik ga u niet vervelen met de jurycommentaren en al hélemaal niet trachten uit te leggen waarom een film, die door ons eenvoudige kijkers, met goud werd bedacht, niet ééns op de lijst staat?!

Wel genomineerd is bijvoorbeeld, (hoe verzint de jury het?) een film over het maken van een spinnewiel: we zijn toch bij de Unica? Trouwens het hele jurycommentaar is een mat en saai gebeuren. Reden zou kunnen zijn: de onvoldoende talenkennis bij sommige juryleden en het lijkt me toch een éérste vereiste dat een jurylid drie talen *vlot* beheerst. Er is echter één uitzondering: Bernhard Linker (ingenieur aan een Technische Universiteit), heeft bijzonder zinnige, intelligent, onderbouwde opmerkingen. Hij is ook het meest aan het woord.

En dan gebeurt er iets vreemds. Het is nl. de gewoonte, niet de plicht om, wanneer alle metalen bekend zijn, een (of meer) juryleden nog een pleidooi mag houden om een bepaalde film, met zilver, naar goud te 'tillen'. Maar het lijkt of de jury dat 'vergeet'. De zaal roept dan ook dat er nog 'gepleidooit' moet worden. De voorzitter verontschuldigt zich, maar zegt óók, dat hij het vreemd vindt, dat wanneer in het besloten juryberaad de metalen zijn vergeven, zij er weer op terug kan komen. Desondanks vraagt hij aan de jury of zij tóch nog een film wil bespreken. De juryleden schudden allen nee. Het lijkt wel afgesproken! Met een diepe zucht verlaten de wijze mannen het toneel. De zaal zucht mee!

DE PRIJZEN

De film **LE CRIME DE L'INNOCENCE** (een Franse productie) krijgt **GOUD**. De maaksters: **Anne Castillo & Anne Delnondedieu** mogen zich de enige winnaars van UNICA 96 noemen. Acht films krijgen Zilver en 19 Brons. De **LANDEN-PRIJS** is voor Zwitserland en de **PRIX JEUNESSE** gaat naar **TÄRTKALASET** uit Zweden.

EINDCONCLUSIE

Het organisatiecomité van UNICA 96 verdient niets dan lof. Zelden heb ik zo'n perfect festival meegemaakt. Geen kritiek? Ja! Hoe komen we af van het (tè) grote aantal films dat niet door de (Unica-) beugel kan? Het is, maar dat is al jaren zo, een probleem dat niet alleen bij de Unica ligt, maar vooral bij de betreffende landen. Dáár moet op kwaliteit gewaakt worden. Ik weet dat er door de Unica aan gewerkt wordt. Misschien zien we de resultaten volgend jaar in Polen en daarvan hoop ik u te berichten. Ik houd de vinger aan de pols! ■

De Nederlandse deelnemers (Foto: V. Murtin)